

Justis- og beredskapsdepartementet

E- post: postmottak@jd.dep.no

Vår ref.:
15/638- 2- HW

Deres ref.:
15/2562

Dato:
20.04.2015

Høring- endringer i utlendingsloven som følge av ny straffelov

Likestillings- og diskrimineringsombudet (ombudet) viser til hørings sak om flere endringer i utlendingsloven som følge av ikrafttredelse av ny straffelov. Regjeringen ønsker flere justeringer i utlendingsloven i lys av endringer i strafferammen for flere straffbare forhold, og ber om innspill på hvordan henvisningen til lovbruddene bør skje i utlendingsloven.

I høringen tar departementet opp spørsmålet om til dels ikke-intenderte konsekvenser av endrede strafferammer og spør om lovbrudd som er relevant for utlendingsfeltet omfattes på en nødvendig og hensiktsmessig måte.

Ombudet har enkelte merknader, men har ikke kunnet prioritere å gå inn på alle aktuelle spørsmål høringen reiser.

I henhold til diskrimineringsombudsloven § 1, tredje ledd, skal ombudet føre tilsyn med at norsk rett og forvaltningspraksis samsvarer med de forpliktelser Norge har etter FN- konvensjon om å avskaffe alle former for diskriminering av kvinner (CEDAW), FN- konvensjonen om avskaffelse av alle former for rasediskriminering (CERD), og FN- konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Tilsynsansvaret innebærer blant annet at ombudet rapporterer eventuelle uoverensstemmelser mellom norsk rett/praksis og konvensjonene til departementet.

Etter rasediskrimineringskonvensjonen artikkel 2(1)c) plikter staten å avskaffe diskriminering blant annet gjennom å gjennomgå lover og forskrifter som fører til *eller opprettholder* rasediskriminering der det forekommer. I General Recommendation no 31 om diskriminering i justissektoren under pkt 4 fremgår følgende som indikator og potensiell årsak til diskriminering:

*“(b) The potential indirect discriminatory effects of certain domestic legislation, **particularly legislation on terrorism, immigration, nationality, banning or deportation of non citizens from a country, as well as legislation that has the effect of penalizing without legitimate grounds certain groups** (ombudets utheving) or membership of certain communities. States should seek to eliminate the discriminatory effects of such legislation and in any case to respect the principle of proportionality in its application to persons belonging to the groups referred to in the last paragraph of the preamble.”*

Hovedmålene med ny straffelov er å sørge for at samfunnet får en effektiv beskyttelse mot alvorlig eller omfattende kriminalitet, og at det reageres strengt særlig overfor seriekriminalitet, gjentatt kriminalitet og organisert kriminalitet. Samtidig videreføres en hovedlinje med en human og fleksibel strafforfølgning og straffegjennomføring, der det er ønskelig at kun handlinger som volder skade eller fare for skade skal kriminaliseres.

Under henvisning til rasediskrimineringskomiteens anbefaling om særlig å vurdere indirekte og proporsjonale konsekvenser for utsatte grupper, vil ombudets innspill særlig være knyttet til at departementet blant annet begrunner de foreslåtte justeringene slik(s.3):

«Departementet vil likevel foreslå at visse lovbrott som i utgangspunktet fell av ulendingsregelverket på grunn av endra strafferammer, eksplisitt vert tekne inn i dei aktuelle reglane. Departementet understrekar at dette inneber at dagens rettstilstand(dvs før ny straffelov trer i kraft) vert oppretthalden når det gjeld den utlendingsrettslege konsekvensen av dei aktuelle lovbrota».

Departementet målsetting er med andre ord å *forhindre* at Stortingets uttalte mål om en oppmyking og mer human og fleksible straffeforfølgning, skal reflekteres i utledningsrettslige konsekvenser av de samme lovbruddene.

Ombudet mener uttalelsen er problematisk fordi målet er at Stortingets ønskede oppmyking av strafferammer ikke skal komme alle til gode. Ombudet kan

samtidig ikke se at departementet synliggjør hvilke viktige samfunnshensyn som tilsier at forskjellsbehandlingen er nødvendig.

Ombudet vil kommentere særlig ett konkret forhold der vi mener konsekvensene fremstår som særlig uforholdsmessige og også mulig indirekte diskriminerende. Det gjelder under pkt 3.2.1 Utlendingsloven § 17 første ledd bokstav g om straffeloven § 323 (nasking), der det foreslås fortsatt å opprettholde henvisningen som grunnlag for utvisning, dette fordi ...»*ein del omreisande kriminelle gjer seg skuldig i nettopp nasking.*».

Personer med rom-bakgrunn i Norge opplever stor sosial nød og faller ofte utenfor velferdsordninger som ellers gjelder for andre i tilsvarende situasjon. Det må derfor kunne antas at naskingen forekommer oftere i denne gruppen, og at dette handler om sult og grov sosial nød, og ikke organisert kriminell aktivitet.

Lovgivers beslutning om å redusere strafferammen for nasking i straffeloven, fremstår generelt som en fornuftig og ikke minst som en human lemping av bruk av straff. Som oftest har straff vist seg lite egnet til å påvirke nasking eller til å forebygge at andre inspireres til tilsvarende handlinger, særlig fordi det skjer på grunn av stor sosial nød.

Departementets forslag om at personer som tas for nasking fortsatt skal kunne utvises på dette grunnlag, vil indirekte kunne ramme personer befinner seg i en tvangspreget nødsituasjon og forslaget fremstår derfor som uheldig. Ombudet mener heller ikke at det foreligger saklige grunner som tilsier et behov for en slik justering, og finner derfor at forslaget ikke er egnet til å fremme ivaretagelsen av våre menneskerettslige forpliktelser.

Ombudet anbefaler derfor at endringsforslaget frafalles på dette punkt.

Vennlig hilsen

Guri Hestflått Gabrielsen
avdelingsleder

Heidi Wyller
seniorrådgiver

